

حکم گنبد در حقوق ایران و فقه امامیه

www.ketab.ir

مؤلف: احسان یعقوبزاده

سرشناسه	: یعقوب زاده، احسان - ۱۳۶۲
عنوان و نام پدیدآور	: حکم سنگسار در حقوق ایران و فقه امامیه - احسان یعقوب زاده
مشخصات نشر	: تهران، نشر برنيس ۱۳۹۴
مشخصات ظاهري	: ۲۳۶ ص
شابک	: ISBN: ۹۷۸-۶۰۰-۸۲۹۲-۰۸-۱
وضعيت فهرست نویسی	: فیا
یادداشت	: کتابنامه: ص ۲۳۱، ۲۳۶ - همچنین به صورت زیر نویس.
موضوع	: سنگسار (فقه)
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۴ ج ۸ ص ۱۹۵/۶ BP
رده بندی دیویی	: ۲۹۷/۳۷۵
سما، کتابشناسی ملی	: ۴۱۶۲۱۵۳

حکم سنگسار در حقوق ایران و فقه امامیه

نشر برنيس

مؤلف	: احسان یعقوب زاده
ناشر	: برنيس
مدیر تولید	: ناصر شامرادی
مدیر اجرایی	: محمد هادی احمدی
صفحه آرایی و طراحی جلد	: انتشارات برنيس
تیراژ	: ۵۰۰ جلد
نوبت چاپ	: اول - ۱۳۹۴
چاپ و صحافی	: نشاط
قیمت	: ۱۰۵۰۰۰ ریال
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۸۲۹۲-۰۸-۱

دفتر انتشارات: تهران، بزرگراه شهید نواب صفوی، حدفاصل میدان جمهوری و مترو شهید نواب صفوی، نبش کوچه چنگیزی، پلاک ۲۱۳، طبقه دوم، تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۲۳۵۱۳ ایمیل: bernisbook@gmail.com
 کلیه حقوق و حق چاپ متن و عنوان کتاب که به ثبت رسیده است؛ مطابق با قانون حقوق مؤلفان و مصنفان و مصوب ۱۳۴۸ محفوظ و متعلق به مؤلف می باشد. هرگونه برداشت، تکثیر، کپی برداری به هر شکل (چاپ، فتوکپی، انتشار الکترونیکی) بدون اجازه کتبی از مؤلف ممنوع بوده و متخلفین تحت پیگرد قانونی قرار خواهند گرفت.

فهرست

عنوان	صفحه
مقدمه	۱۳
فصل اول: مبنا و راهکارهای پیش‌گیری، تاریخچه، مفهوم، اقسام و منابع استنادی کیفر رجم	۱۹
مبنای پیش‌بینی مجازات زنا	۱۹
ارزش و کرامت زن قبل از اسلام	۱۹
ارزش، کرامت زن در اسلام	۲۵
تعاریف مفاهیم	۲۵
اقسام کرامت	۲۶
کرامت زن از نظر دین	۲۷
راهکارهای پیش‌گیری از زنا از دیدگاه اسلام	۳۱
عفاف	۳۲
ازدواج	۳۳
داخل شدن	۳۵
ستر عورت	۳۷
ازدواج دائم و اهمیت آن در اسلام	۴۰
زیبایی همسر	۴۴
معیارهای یک همسر نیکو و شایسته از نظر قرآن	۴۶
ازدواج موقت از دیدگاه اسلام	۴۸
الف - پیشینه تاریخی متعه	۴۸
ب) مفهوم متعه و ضرورت آن	۴۹
ج) ادله مشروعیت ازدواج موقت	۵۳
د) نسخ ازدواج موقت به آیات قرآن	۶۴
تعدد زوجات	۶۷
الف) پیشینه تاریخی تعدد زوجات	۶۷
ب) ضرورت تعدد زوجات	۶۸
عوامل رواج چند همسری از نظر تاریخی	۷۲
تفاوت در فیزیولوژیکی زنانه و مردانه	۷۳
ج) شرایط و قیود تعدد زوجات از دیدگاه اسلام	۷۵

۸۰	تاریخچه زنا
۸۰	زنا قبل از اسلام
۸۳	الف - زنا با محارم، که خود به سه قسم تقسیم می‌شود
۸۳	۱- رابطه‌ی مرد با دخترش
۸۳	۲- رابطه با عروس
۸۳	۳- رابطه با زن پدر
۸۴	ب - هتک ناموس به عنف
۸۴	ج - رابطه‌ی زن شوهردار با مرد اجنبی
۸۶	قوانین هبسی‌ها مربوط به آمیزش با حیوانات
۸۸	زنا در اسلام
۹۳	مفهوم زنا و مجازات در فقه امامیه
۹۳	الف - مفهوم زنا در فقه امامیه
۹۵	ب - مفهوم رجم در فقه امامیه
۹۷	اقسام حد زنا
۹۸	حد و تعزیری بودن کیفر رجم
۹۸	الف) مفهوم حد
۹۹	ب) مفهوم تعزیر در فقه امامیه
۱۰۲	منابع استنادی کیفر رجم
۱۰۲	سنگسار در یهودیت
۱۰۳	سنگسار در اسلام
۱۰۵	سنگسار در ایران
۱۱۴	حکم سنگسار در اسلام
۱۲۳	فصل دوم: شرایط، مصادیق، ادله، کیفیت اجرا، و موارد سقوط و منع زنا و مجازات رجم
۱۲۳	کلیات
۱۲۴	شرایط زانی و زانیه
۱۲۴	بالغ و عاقل بودن
۱۲۶	مختار بودن
۱۲۸	آگاه بودن به موضوع و حکم
۱۲۹	احصان و شرایط آن
۱۲۹	الف - احصان در فقه امامیه
۱۳۱	ب - شرایط احصان

۱۳۴	مصادیق زنای مستوجب کیفر رجم
۱۳۴	الف) زنای مرد محصن
۱۳۴	ب) زنای زن محصنه با مرد بالغ
۱۳۸	ادلای اثبات زنای مستوجب رجم
۱۳۹	اقرار
۱۳۹	الف) تعریف اقرار و کمیت و کیفیت آن
۱۴۲	ب) شرایط مقرر
۱۴۳	ج) انکار بعد از اقرار
۱۴۴	د) توبه بعد از اقرار
۱۴۶	شهادت شهید
۱۴۷	الف) تعریف شهادت و کمیت و کیفیت آن
۱۵۰	ب) علت عدم تساوی تعداد گواه زن نسبت به مرد
۱۵۱	ج) شرایط شهادت
۱۵۳	د) تأثیر توبه قبل و بعد از شهادت شهید
۱۵۵	آیات قرآن
۱۵۶	روایت
۱۵۶	عقل
۱۵۸	اجماع
۱۶۰	علم قاضی
۱۶۲	جهات تشدید مجازات کیفر زنا
۱۶۲	۱- تکرار و تعدد زنا قبل از اجرای حد
۱۶۴	۲- مجازات تکمیلی زنای مستوجب رجم
۱۶۶	کیفیت اجرای رجم
۱۶۶	الف) کیفیت تعدد جهت اجرا
۱۶۷	ب) طریقه اجرای رجم
۱۷۱	موارد سقوط کیفر رجم
۱۷۱	فوت محکوم علیه
۱۷۲	توبه
۱۷۴	فرار شهود و محکوم علیه
۱۷۶	موانع اجرای رجم
۱۷۶	۱- ایام بارداری و نفاس زائنه

۱۸۲	۲- توقف اجرای حد در سرزمین دشمن و در حرم
۱۸۵	فصل سوم: تأثیر مقتضیات زمان و مکان بر اجرای مجازات رجم
۱۸۵	مفهوم زمان و مکان و تأثیرگذاری آن
۱۸۵	الف) مفهوم زمان و مکان
۱۸۶	ب) عناصر تشکیل دهنده زمان و مکان
۱۸۷	ج) جایگاه زمان و مکان در روایات
۱۸۸	د) مفهوم تأثیرگذاری زمان و مکان
۱۸۹	هـ) مصب و متعلق تأثیر
۱۹۲	تقریمات احکام و قوانین اسلامی
۱۹۲	۱- احکام امضایی و تأسیسی
۱۹۲	۲- احکام اصولی و رشادی
۱۹۳	۳- احکام ظاهری و واقعی
۱۹۵	۴- احکام واقعی و ثانوی و احکام واقعی ثانوی
۱۹۵	۵- احکام الهی و احکام ولای و حکومتی
۱۹۷	۶- احکام ثابت و متغیر
۱۹۸	۷- احکام عبادی و معاملی
۱۹۹	معیارهای تأثیرگذاری زمان و مکان در احکام اسلامی
۱۹۹	۱- احکام حکومتی
۲۰۲	۲- احکام ثانوی
۲۰۴	۳- فتاوا و احکام ظاهری
۲۰۶	ملاک‌های احکام
۲۱۰	قلمرو و تأثیر زمان و مکان بر احکام اسلامی
۲۱۰	۱. تفصیل میان احکام ثانوی و احکام اولی
۲۱۱	۲. تفصیل بین معاملات و عبادات
۲۱۱	۳. تفصیل بین احکام حکومتی و احکام تبلیغی و شرعی اسلام
۲۱۲	۴. تفصیل میان موضوعات و احکام
۲۱۳	۵. تفصیل میان احکام و موضوعات و مصادیق
۲۱۳	۶. تفصیل بین اصول و فروع
۲۱۴	۷. تفصیل میان احکام ثابت و متغیر
۲۱۴	۸. تأثیر زمان و مکان بر فتاوا، احکام، موضوعات و مصادیق
۲۱۵	نقش زمان و مکان در اجرای مجازات رجم

۲۱۵	۱. تأخیر در اجرای حد
۲۱۷	۲- عدم اجرای حد
۲۱۹	دیدگاه موافقین و مخالفین در رابطه با اجرای کیفر رجم
۲۲۵	سنگسار در قانون مجازات اسلامی مصوب ۹۲
۲۳۱	منابع و مأخذ
۲۳۱	الف) کتب فارسی
۲۳۶	ج) مقالات

دین مقدس اسلام به عنوان کامل‌ترین آیین رستگاری و آخرین ودیعه الهی بر بشر است که در راستای تتمیم ادیان الهی و تعالی انسان به سوی رستگاری با کامل‌ترین فرامین به بشر عرضه شده است که در تمام زمینه‌های زندگی، از معاشرت و اخلاق گرفته تا جنبه‌های حکومت و سیاست و ... برنامه و راه مستقیم را بر بشر مشخص کرده است. و مسلماً در این برنامه در کنار آوایی که دارد نواهی هم دارد. و در کنار تشویقات، تنبیهاتی هم دارد. که یکی از این تنبیهات سنگسار می‌باشد. که از آن به عنوان حد اکبر یاد شده است. و از دید فقهای محترم اسلامی، که در این زمینه متفق‌القولند، سنگسار کفرزانی یا زانیه‌ای است که دارای شرایط احصان می‌شود.

این مجازات در قانون مجازات اسلامی در بحث حدود، مورد تصریح واقع شده است و حد رجم را در رابطه با مرد محصن و زن محصنه که دارای همسر دایم هستند و امکان جماع با همسر خود را در هر زمان دارا باشند و پیرمرد و پیرزن زانی و زانیه‌ای که دارای شرایط احصان هستند را بیان کرده است و در ادامه به موانع احصان و کیفیت سنگسار اشاره کرده است.

قبل از این که به تعریفی از سنگسار بپردازیم، اول لازم است از دیدگاه فقهی تعریفی از جرم داشته باشیم. که در این خصوص شایسته است به فرمایش دکتر فیض اشاره‌ای داشته باشیم که فرمودند:

«فقها جرم را چنین تعریف کرده‌اند: جرم عبارت است از، انجام دادن فعل، یا گفتن قول، که قانون اسلام آن را حرام شمرده و بر فعل آن کیفری مقرر داشته است، یا ترک فعل یا قول

که قانون اسلام آن را واجب شمرده و بر آن ترک فعل، کیفری مقرر داشته است». در حقوق جزای اسلام جرائم به اعمال یا ترک اعمالی اطلاق می‌شود که مشمول مجازات‌های حدود - قصاص - دیات - تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده مقرر در ماده ۱۴ قانون مجازات اسلامی باشد.

در مورد تعریف سنگسار باید گفت که، رجم در لغت فارسی به معنی چاه، سنگسار کردن، سنگ زدن آمده است و در لغت عربی به معنی سنگسار کردن، سنگ، تهمت، لعنت و طرد کردن آمده است. در اصطلاح به معنی سنگسار کردن مجرمی است که دارای شرایط احصان بوده و مرتکب زنا شده باشد و اگر مجرم مرد باشد تا محل خاصه و اگر زن باشد تا سینه، زنده دفن می‌شود.

قانون اسلام برای مرد محصن و زن محصنه‌ای که از روی علم و اختیار و با توجه به شرایط عامه تکلیف و بدون آن که بین آن در تکیف یا ملکیت یا شبهه در کار باشد عمل شنیع زنا را انجام دهند، مجازات رجم در نظر گرفته شده است. و اما در مورد ریشه قرآنی این مجازات باید گفت که، به این مجازات در قرآن کبریاء هیچ اشاره‌ای نشده و برگرفته از سنت پیامبر اکرم (ص) است که دومین اصل مهم استنباط احکام اسلامی است. و از طرفی قرآن دلیل منحصر به فرد در فقه اسلامی نیست و ما بسیاری از قانون‌گذاری‌ها مبنی بر بوط به کیفر جرائم را از سنت اخذ کرده‌ایم از جمله زناي محصن.

پس ملاحظه می‌کنیم پیامبر اکرم (ص) مجازات رجم را که در زمان خودش به مصلحت اسلام و مسلمین بود را در حق بزهکاران جاری می‌کرد ولی در شرایط فعلی با توجه به مشکلات زیادی که در جامعه وجود دارد و از طرفی با توجه به پیشرفت‌هایی که در عرصه

علم و تکنولوژی به وجود آمده است، چه بسا اجرا کردن مجازات‌هایی که در آن زمان صورت می‌گرفت، در شرایط فعلی اجرای آن به مصلحت اسلام و مسلمین نباشد و موجبات سوءاستفاده دشمنان اسلام و بدبینی یک عده را نسبت به نظام اسلامی را فراهم سازد. پس حاکم اسلامی باید با توجه به شرایط فعلی مجازات دیگری را که با شرایط جامعه امروزی وفق دارد جایگزین مجازات رجم کند چرا که در شرایط فعلی حفظ و والا بردن عظمت اسلام و مسلمین از هر واجبی مهم‌تر است.

در مورد مبانی فقهی، سنگسار و تأثیر زمان و مکان بر اجرای مجازات رجم، صاحب نظران و فقهای عظام، ائمه اربعه را در این خصوص ارائه نموده‌اند که به دیدگاه و نظر عده‌ای در این خصوص، اشاره می‌کنیم. جلاله کدیور می‌نویسد: «سنگسار از جمله قوانین امضایی است که اسلام آن را مورد تأیید قرار داده است به عبارتی قبل از اسلام نیز این حکم در برخی از جرائم از جمله زنا، مورد اجازت قرار گرفته و در تورات نیز سنگسار به عنوان شیوه‌ای برای مجازات جرائمی همچون کفر به مقدسات، ارتداد و زنا محصنه تجویز شده است». محمد جعفر لنگرودی در ترمینولوژی حقوق می‌نویسد: «سنگسار مجازات مجرمانی است که محصن بوده و مرتکب زنا شده است. اگر مبرم زنا باشد تا محل خاصه و اگر زن باشد تا سینه زنده دفن می‌شود و سپس آن قدر سنگ به طایفه او رتاب می‌شود تا بمیرد».

امام خمینی (ره) در صحیفه نور جلد ۲۱ صفحه ۳۴ در خصوص تأثیر زمان و مکان بر احکام اسلامی می‌فرمایند: «احکام اسلامی بر تمدن جدید و نیازهای واقعی انسان‌ها تطبیق

داده شود و بر این اساس، احکام اسلامی ضمن حفظ موجودیت و استقلال خود، باید بتواند خود را با تمدن جدید و نیازهای واقعی بشر هماهنگ سازد.

دکتر سید مصطفی محقق داماد در گفتگوی خود با روزنامه شرق در مورخ ۸۳/۷/۲۹ در این خصوص فرمودند: «اولین شرط مجازات سنگسار و اجرای حدود الهی، جامعه قدسی و الهی است جامعه‌ای که تحت مدیریت شخص معصوم زندگی می‌کند و مجری آن هم چهره الهی دارد. این معنا که اطمینان به عدم خطای مدیر آن دارد در چنین جامعه‌ای مرتکبین این گونه عطاها، خواست می‌کردند که حد الهی اجرا شود تا از عذاب اخروی رهایی یابند... بسیاری از محققان بزرگ مثل محقق حلی، و نیز علمای بزرگ قرن حاضر، مانند حضرت آیت‌الله خوانساری اجازه می‌دادند که این حدود به جز زمان امام معصوم اجرا شود». با توجه به نظریه‌های فوق، اجرای مجازات سنگسار را از دو دیدگاه بررسی خواهیم کرد که پذیرش هر یک از این دو نظریه، نتایج خاصی را در پی خواهد داشت که به بررسی آنها پرداخته خواهد شد.

نظر اول اینکه: تغییر شرایط، هیچ تأثیری در اجرای مجازات‌های اسلامی ندارد و کیفرهای اسلامی باید بدون هیچ تغییری اجرا گردد.

نظر دوم اینکه: اجرای مجازات‌های اسلامی منوط به وجود شرایط و در نظر گرفتن مصالح اسلام و جامعه اسلامی است.

در این کتاب به مبانی پیش‌بینی مجازات زنا، طرق و راهکارهای پیشگیری، تاریخچه، مفهوم، اقسام، و منابع استنادی کیفر رجم، تأثیر مقتضیات زمان و مکان بر اجرای مجازات رجم، اشاره گردیده تا معلوم شود مبنای تعیین مجازات برای عمل زنا بر چه اساسی بوده است و

دین مقدس اسلام در جهت خنثی سازی آن چه تدبیرهایی را اندیشیده است و عمل زنا قبل از اسلام از چه وضعیتی برخوردار بوده است و در قبال این عمل، چه برخوردهایی صورت می گرفت و مهم ترین مطلبی که بدان پرداخته شده، منبع استنادی کیفر رجم است تا مشخص گردد که: آیا سنگسار ریشه قرآنی دارد و یا از سنت پیامبر اخذ شده است؟ آیا حدود اسلامی همواره لازم الاجرا می باشند یا آن که تحت شرایطی خاص با تجویز و بهره برداری از ملاکات احکام و اصول کلی اسلامی، می توان مجازات های دیگری را جایگزین آنها کرد و به عبارت دیگر وقتی مصلحت اسلام و جامعه اسلامی اقتضا کند می توان کیفرهای دیگری جز - خود منصوص در اسناد اسلامی اجرا کرد؟ که به بررسی تک تک این موارد پرداخته می شود.